

Nuorten filologien konferenssi Tartossa 10.–12.5.2024

Helsingin, Tallinnan ja Tarton yliopistojen yhteistyössä toista kertaa järjestämä nuorten filologien konferenssi pidettiin tänä vuonna Tartossa. Keväinen Emajoen Ateena tarjosi viihtyisät puitteet tiedeyhteisön nuoremman polven kokoontumiselle. Järjestävien yliopistojen lisäksi konferenssiin osallistui opiskelijoita muun muassa Lausannen, Oxfordin ja Zagrebin yliopistoista. Erityisesti italialaisten runsas osanotto kiinnitti huomiota: konferenssissa esiintyi opiskelijoita useammasta eri yliopistosta, kuten Napolista, Palermosta ja Roomasta. Niin ikään Puolan eri yliopistot olivat komeasti edustettuina.

Kolmipäiväisen konferenssin aikana pidettiin yli neljäkymmentä esitelmää, jotka oli jaoteltu kahteen ryhmään, kirjallisuus- ja kielitieteelliseen. Ensin mainittu kategoria oli mittavampi, aivan kuten vuosi sitten Tallinnassakin. Pääasiassa esitelmien kieli oli venäjä, mutta muutamia esitelmiä pidettiin myös englanniksi.

Konferenssin avasi Tarton yliopistosta väitelleen, nykyään Tšekin tiedeakatemiassa vaikuttavan runouden tutkija Artjoms Šeljan luento. Šeljan johdattamana tutustuttiin eurooppalaisen runouden metriikan kehitykseen ja tutkimukseen kvantitatiivisten menetelmien avulla. Monipolvinen ja virikkeellinen eselmä digitaalisten menetelmien hyödyntämisessä runouden tutkimuksessa, erityisesti suurten tekstikorpusten analyysissä, herättäisi varmasti kiinnostusta myös meillä Suomessa. Šeljan edustamaan tutkimukseen voi tutustua lähemmin esim. artikkelin *Semantics of European poetry is shaped by conservative forces: the relationship between poetic meter and meaning in accentual-syllabic verse* (Šelja, Plecháč, Lasseche 2021) avulla. Šelja toimi myös konferenssin kommentaattorina, jonka tehtävänä oli johdatella esitelmiä seurannutta keskustelua.

Ensimmäisen päivän esitelmissä pysyteltiin kirjallisuustieteessä ja pääasiallisesti 1800- ja 1900-luvuilla. Ensimmäisessä sessiossa Barbara La Greka (Napolin yliopisto) esitteli italialaisuuden representointia sekä erityisesti italialaisen naisen kuvaa venäläisessä kirjallisuudessa 1800-luvun alussa. Aljona Kuts (Tarton yliopisto) puolestaan kertoi vuoden 1830 kansannousun käsittelystä puolalaisessa lehdistössä, kun taas

saman yliopiston väitöskirjatutkija Marina Bulaheva esitelmöi kaksoisolennon motiivista A. A. Škljarevskin rikostarinoissa. Lilija Malkov (Tarton yliopisto) taas vertaili omassa esitelmässään Nikolai Leskovin ja Mihail Kuzminin tuotannon yhteneväisyyksiä muun muassa valikoitujen avainsanojen esiintymien avulla.

Ensimmäisen päivän rupeamassa pitivät esitelmät myös Jelena Kolla ja Aleksandra Pastuhova, molemmat Helsingin yliopistosta. Väitöskirjatutkija Kolla on tehnyt perusteellista tutkimusta laatiessaan Maksimilian Vološin runouden metristä hakemistoa ja jaotellessaan runoilijan tyylikausia sen mukaan. Pastuhova syventyi pro gradu -tutkielmaansa pohjaavassa esitelmässään taiteilija Mihail Vrubelin kuuluiisiin demonihahmoihin ja niiden vaikutukseen Aleksander Blokin runoihin.

Toisen päivän esitelmissä päästiin avaamaan konferenssin kielitieteellinen osio, jossa oli esitelmöijä muun muassa Italiasta, Puolasta ja Ranskasta. Päivän avasi kroatialaisen Ivan Silobrčićin (Zagrebin yliopisto) eselmä kantaslaavin päätteiden kehityksestä ja erityisesti -ov-päätteestä ja sen leviämisestä substantiivien päätteeksi. Mielenkiintoinen oli myös Beatrice Bindin (Gabriele d'Annunzio -yliopisto) analyysi Maksim Kreikkalaisen käyttämistä ja ehkä kehittämistä *blago*-alkuisista sanoista erilaisissa hengellisissä teksteissä.

Päivä jatkui Jacek Plazan (Varsovan yliopisto) ja Ilenia Del Popolo Marchitton (Tallinnan yliopisto) esitelmillä. Plaza keskittyi tarkastelemaan venäjän kielen ja kulttuurin ilmenemistapoja moldovalaisien arkielämässä. Del Popolo Marchitto puolestaan perehtyi monipuolisesti venäjän kielen -ka-päätteen käyttöyhteyksiin ja yleisyyteen: päätteellä voidaan korostaa esimerkiksi keskustelijoiden välistä läheisyyttä tai vaikkapa puheen ironisuutta tai pilkallisuutta. Tyypilliseksi -ka-päätteen käyttöalueeksi hän nimesi verbien käskymuodot, joissa se eräällä tavalla pehmentää käskyä tai pyyntöä. Ilmiöllä vaikuttaisi olevan kiinnostavia yhtäläisyyksiä suomen kielen -pa- ja -s-päätteisiin (*odotapas hetki, katsos tänne*).

Frank Chessex (Lausannen yliopisto) kertoi esitelmässään kielitieteilijän ja eurasianismin keskeisen kehittäjän Nikolai Trubetskoin näkemyksistä suomen kielestä. Chessex vertaili fonologian isänä pidetyn Trubetskoin lingvistiä ja paralingvistisiä kirjoituksia ja tuli siihen lopputulokseen, että molemmista suomen kieleen liitetään hyvin positiivisia konnotaatioita, Trubetskoi arvosti muun muassa kielen agglutinatiivisuutta, kuten uusien sanojen johtamista sanavartaloista. Trubetskoi mainitsee suomen kielen useaan otteeseen eri teoksissaan (esimerkiksi keskeisessä teoksessaan *The Principle of Phonology* 15 kertaa). Suomalais-ugrilaisten kansojen asemaa Trubetskoin eurasianismia käsittelevissä kirjoituksissa ehdittiin sivuta vain pikaisesti. Chessex esiintyi myös vuosi sitten Tallinnan konferenssissa ja silloin hänen aiheenaan oli ideologian ja politiikan vaikutus siihen, kuinka suomen kielestä kirjoitettiin *Suuren neuvostotietosanakirjan* (*Bolšaja sovetskaja entsiklopedija*) eri painoksissa.

Myös lauantaina ehdimme perehtyä muutamaani kirjallisuustieteellisiin esitelmiin. Muutamissa niistä tutustuttiin luonnollisesti paikallisen kotijumalan, Juri Lotmanin, edesottamuksiin, kuten Alina Litovkinan (Tallinnan yliopisto) esitelmässä Lotmanin yhteyksistä ranskalaiseen älymystöön ja Anna Maslovan (Tallinnan yliopisto) esitelmässä Josif Brodskin päivävierailuista Tartossa. Danielle Hicks (Oxfordin yliopisto) esitelmöi etäyhteydellä Guzel Jahinan teoksen *Suleika avaa silmänsä* tataariperäisistä folklorevaikutteista ja niiden muovautumisesta venäläisessä vastaanotossa.

Lauantaina puhujan korokkeelle asteli jälleen Helsingin yliopiston edustaja, tällä kertaa Sofija Malyševa. Hänen aiheenaan oli Natalija Baranskajan teos *Viikko kuin viikko*, ja siihen liittyvä lukijapalaute *Novyi mir* -lehdessä. Malyševa hyödynsi reseptiotutkimuksessaan poikkitieteellistä lähestymistapaa, kirjallisuudentutkimuksen viitekehyksen lisäksi hän esitteli yhteiskuntatieteiden sekä sukupuolentutkimuksen näkökulmia. Erityisen vilkasta keskustelua konferenssivieraiden keskuudessa herätti väitöskirjatutkija Sabina Gallon (Rooman yliopisto) esitelmä Boris Akuninin teosten japanilaismotiiveihin liittyen. Monilla kuuntelijoilla oli omakohtaisia kokemuksia suositusta Erast Fandorin -dekkarisarjasta, joita he halusivat jakaa konferenssin osallistujille.

Lauantain esitelmäkimaran päätteeksi oli päästy ajallisessa viitekehyksessä jo nykyaikaan. Päivän viimeisessä esitelmässä Hanna Horn (Greifswaldin yliopisto) tutustutti kuulijakun-

nan valkovenäläisen Tatsiana Zamirouskajan Facebook-runouteen, jossa kirjailija käsittelee erityisesti maastamuuton ja nostalgian teemoja. Horn nosti esille mielenkiintoisen nostalgian mystisemmän muodon ”ghostalgian”, joka viittaa tuonpuoleisen kodin kaipuuseen.

Kolmannen ja viimeisen konferenssipäivän aloitti Katerina Mytškan (Prahan ja Rooman yliopisto) esitelmä ukrainalaisen kirjailijan ja muusikon Serhi Žadanin romaanista *Vorošylovhrad*. Nykyiseen Luhanskin kaupunkiin sijoittuva romaani hyödyntää neuvostoajan kuvauksessaan ilmailun motiivia, joka merkitsi vapautta ja arkisen todellisuuden yläpuolelle nousemista totalitaristisen järjestelmän kahleista. Vapaus oli mahdollista kuitenkin vain pienelle joukolla ihmisiä ja suurin osa joutui sopeutumaan vallitsevaan todellisuuteen. Romanin päähenkilön sanoin ”me halusimme kaikki tulla lentäjiksi, mutta suurimmasta osasta tuli epäonnistujia.” Myös päivän toinen esitelmä käsitteli nykykirjallisuutta, Malvina Suknarovska (Gdańskin yliopisto) esitteli kansanperinteen ja sadun motiiveja Jevgenija Nekrasovan tuotannossa hyödyntäen muun muassa Vladimir Proppin teoriaa ihmesatujen morfologiasta.

Johanna Porkkala (Helsingin yliopisto) esitelmöi venäläisen supersankarin hahmosta, intertekstuaalisuudesta ja pohjateksteistä venäläissarjakuvassa *MIR*. Porkkalan pro gradu -tutkielmaan liittyvässä analyysissä selvisi, että venäläinen sarjakuva liikkuu amerikkalaisten vastineittensa vaikutuspiirissä ja että *MIR*-sarjakuvassa amerikkalaisista sarjakuvista siirretään aiheita ja motiiveja suoraviivaisesti venäläiseen kontekstiin. Aiheensa puolesta erottunut esitelmä herätti paljon keskustelua, ja monet kommentoijat kertoivat kokemuksistaan kyseisten sarjakuvien parissa.

Johanna Porkkala (Helsingin yliopisto) esitelmöi konferenssiyleisölle venäläisestä sarjakuvasta. Kuva: Mika Pylsy.

Ensi vuonna on Helsingin vuoro toimia ensimmäistä kertaa konferenssin isäntäkaupunkina. Tallinnan ja Tarton konferenssit ovat olleet onnistuneita sekä järjestelyiltään että esitelmiltään ja jo lyhyessä ajassa konferenssisarjalle on muodostunut vakiintunut osallistujakunta. Helsingin konferenssin kommentaattoriksi on lupautunut Princetonin yliopiston professori Ilya Vinitsky. Tulossa on siis varmasti jälleen hieno nuorten filologiain tapaaminen ja toivottavasti konferenssiin osallistuu myös jatkossa opiskelijoita ja väitöskirjatutkijoita eri puolilta maailmaa

ja myös Suomea. Kolmen yliopiston järjestämä nuorten filologiain vuotuinen konferenssi on kaikille tutkijanaluille erinomainen mahdollisuus saada korkean tason konferenssikokemusta, esitellä omaa tutkimusta ja samalla tutustua oman sukupolven kansainväliseen tiedeyhteisöön.

**Päivi Kuusela, Iida Falck, Eelis
Kulojärvi & Aino Ristola**
Helsingin yliopisto

Kirjoittajakutsu 2025

Haluaisitko julkaista Venäjään, itäiseen Eurooppaan, Kaukasiaan tai Keski-Aasiaan liittyvää tutkimustasi suomeksi? *Idäntutkimus* on ainoa suomenkielinen tähän alueeseen keskittyvä tieteellinen aikakauslehti, joka julkaisee vertaisarvioitujen artikkelien lisäksi esseitä, kolumneja, haastatteluja, väitösluentoja, seminaariraportteja, keskustelunavauksia ja kirja-arvioita eri tieteenaloilta. Lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa, ja pyydämme tekstiehdotuksia nyt vuoden 2025 numeroihin, joiden teemat ovat 1/2025 Vapaan teeman numero, 2/2025 *Ilmasto*, 3/2025 *Ikä* ja 4/2025 *Kieli*. Voit tarjota tekstejä mihin tahansa numeroon, sillä numeroissa julkaistaan aina myös teemojen ulkopuolisia kirjoituksia.

Tieteellinen artikkeli on pituudeltaan noin 4 000–6 000 sanaa, ja se on vertaisarvioitu julkaisu. Essee on pituudeltaan noin 2 500 sanaa, ja kolumnin pituus on enintään 700 sanaa. Ajankohtaista-osiossa julkaistaan mm. konferenssiraportteja ja muista ajankohtaisista tapahtumista kertovia tekstejä (noin 720–1 200 sanaa).

Löydät lisätietoja, kirjoittajaohjeet sekä jo julkaistuja numeroita (yli 6 kk vanhat numerot ovat avoimesti luettavissa) *Idäntutkimuksen* nettisivuilta: <https://journal.fi/idantutkimus>

1/2025: Vapaa teema

Vertaisarvioitavien artikkeleiden dl: 15.10.2024
Vertaisarvioimattomien tekstien dl: 15.1.2025

Vapaan teeman numeroon voit tarjota tekstejäsi laajalla otteella.

2/2025: Ilmasto

Vertaisarvioitavien artikkeleiden dl: 15.1.2025
Vertaisarvioimattomien tekstien dl: 10.4.2025

Vuoden 2025 toisen numeron teema on Ilmasto. Numeroon ovat tervetulleita ilmastomuutosta erilaisista näkökulmista lähestyvät käsikirjoitukset, samoin kuin ilmastomuutokseen läheisesti kytköksissä olevat aiheet, kuten energiasiirtymä pois fossiilisista polttoaineista. Mikä on tilanne sotaa käyvän Venäjän ja muun maailman välisessä ilmastoyhteistyössä? Entä ilmastoturvallisuuden tilanne itäisessä Euroopassa, Kaukasiassa tai Keski-Aasiassa? Onko huoli ilmastomuutoksesta kasvussa vai laskussa? Millaisin keinoin ilmastomuutosta hillitään ja miten siihen varaudutaan sekä sopeudutaan? Mikä on kansalaisyhteiskunnan rooli ilmastomuutoksen torjunnassa? Miten ilmastosta kirjoitetaan tiedotusvälineissä, sosiaalisessa mediassa tai kaunokirjallisuudessa? Miten pitkällä eri maissa ollaan uusiutuvien energianlähteiden käyttöönotossa sekä hiilineutraalisuuteen liittyvien tavoitteiden saavuttamisessa? Ehdotukset voivat käsitellä ilmastoa liittyen myös muuhun kuin globaaliin lämpenemiseen.

3/2025: Ikä

Vertaisarvioitavien artikkeleiden dl: 15.4.2025
Vertaisarvioimattomien tekstien dl: 5.8.2025

Ikä-teemanumeroon voi ehdottaa ihmisen eri elämänvaiheita tarkastelevia kirjoituksia. Mahdollisia aiheita voivat olla esimerkiksi eläkereformit eri maissa, syntymä ja kuolema, nuorten suosimat viestintävälineet, terveyspalvelujen käyttö eri ikäisten keskuudessa tai monenlaiset niin lapsuutta, nuoruutta, keski-ikää kuin vanhuuttakin tarkastelevat näkökulmat.